

POSTANOWIENIE

Dnia 6 lutego 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Szewczyk

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 6 lutego 2017 r.,

sprawy **M.S.**

uniewinnionego od zarzutu popełnienia czynu z art. 284 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

z powodu kasacji, wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego od wyroku Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 14 lipca 2016r., sygn. akt II AKa .../16,

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w [...]

z dnia 18 marca 2016 r., sygn. akt III K .../14,

p o s t a n o w i ł

- 1. oddalić kasację, jako oczywiście bezzasadną,**
- 2. obciążyć oskarżyciela posiłkowego kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18 marca 2016 r., sygn. akt III K .../14, Sąd Okręgowy w [...] uznał oskarżonego M.S. za winnego popełnienia zarzucanego mu aktem oskarżenia czynu, określonego w art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i wymierzył karę 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności oraz grzywnę w liczbie 200 stawek dziennych po 50 zł każda.

Od powyższego wyroku apelację wywiódł obrońca M.S., zarzucając obrazę przepisów postępowania, a to:

„1. art. 7 k.p.k., polegającą na przekroczeniu granic swobodnej oceny zgromadzonych w sprawie dowodów, w szczególności zaś wyjaśnień oskarżonego, zeznań świadków [...], jak również przedstawionych przez oskarżyciela posiłkowego dokumentów prywatnych zawierających wyceny koparki kołowej CAT M318C, co doprowadziło do dowolnego, a więc niepozostającego pod ochroną normy wynikającej z art. 7 k.p.k. przyjęcia, że:

- koparka nie została R.S. powierzona przez M.S., celem wykonania przy jej użyciu prac remontowych między innymi przy przebudowie dworca PKP [...]oraz w [...],

- R.S. nie zadysponował - bez uzgodnienia z M. S. - pozostającą w jego posiadaniu koparką, przekazując ją przedstawicielom firmy, w której zaciągnął pożyczkę pod jej zastaw,

- urządzenie znajdowało się w dobrym stanie technicznym, w szczególności zaś nie było uszkodzone,

- wartość koparki na czerwiec 2014 roku wynosiła 240 500 zł,

- M.S. towarzyszył zamiar postąpienia z rzeczą jak właściciel, a zatem charakterystyczny dla przestępstwa przywłaszczenia animus rem sibi habendi, podczas gdy zgromadzony w sposób niekompletny materiał dowodowy, prawidłowo oraz w sposób zgodny z zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego przeanalizowany, nie uzasadniał takiej ich oceny oraz wynikających z niej ustaleń faktycznych;

II. art. 170 § 1 pkt 4 i 5 k.p.k. poprzez niezasadne, w szczególności nieodpowiadające przesłankom wymienionym w tych przepisach oddalenie wniosków dowodowych obrońcy z dni 8 stycznia oraz 17 lutego 2016 roku, w których obrońca wnosił o:

- a) dopuszczenie dowodu z opinii biegłego w zakresie wyceny maszyn budowlanych na okoliczność prawidłowości oszacowania wartości koparki CAT M318C,

- b) w celu ustalenia rzeczywistej wartości koparki, aktualnego jej posiadacza oraz miejsca przechowywania - dopuszczenie dowodu z zeznań Managera Regionu ds. Serwisu w spółce B. oraz zobowiązanie tejże spółki do udostępnienia dokumentacji odzwierciedlającej przebieg jej serwisowania, mimo

tę, że wskazane okoliczności, pozostające w bezpośrednim związku z przypisanym M.S. czynem, miały istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, zaś - wobec podania personaliów i adresu do korespondencji świadka, będącego jednocześnie adresem serwisu B. sp. z o.o. wzywano do wydania dokumentów - wnioskowane dowody były niewątpliwie możliwe do przeprowadzenia;

III. art. 193 § 1 k.p.k., poprzez zaniechanie przeprowadzenia obligatoryjnej czynności dowodowej w postaci zasięgnięcia opinii biegłego na okoliczność wartości koparki Caterpillar M318C - która to wartość przedmiotu czynności wykonawczej należy do znamion typu czynu zabronionego z art. 284 § 2 w zw. z 294 § 1 k.k. - oraz zastąpienie jej dowodem z dokumentów prywatnych przedstawionych przez pokrzywdzonego”.

W konkluzji apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, bądź też jego zmianę na korzyść M.S. poprzez uniewinnienie go od zarzucanego mu czynu.

Wyrokiem z dnia 14 lipca 2016r., sygn. akt II AKa .../16, Sąd Apelacyjny [...] zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uniewinnił oskarżonego M.S. od popełnienia zarzucanego mu czynu.

Od powyższego wyroku kasację wywiódł pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego R.-Leasing, zarzucając rażące naruszenie prawa mające istotny wpływ na treść wyroku, a mianowicie naruszenie normy:

„A. Przepisów prawa procesowego:

1. art. 4, art. 7, art. 92 i art. 410 k.p.k. przez dokonanie w sądzie odwoławczym nowych ustaleń na podstawie dowolnej oceny dowodów, uchybienie zasadom logicznego rozumowania oraz doświadczenia życiowego oraz brak wszechstronnej oceny dowodów polegające na pominięciu istotnych fragmentów materiału dowodowego w połączeniu z brakiem obiektywizmu w odniesieniu do zakresu materiału dowodowego poddanego ocenie, nieuzasadnione uznanie części dowodów za wiarygodne, a w zw. z art. 436 k.p.k. i art. 433 § 2 k.p.k. - poprzez oparcie zaskarżonego wyroku na stanie faktycznym ustalonym z pominięciem dowodów, zgłoszonych już na etapie postępowania przed Sądem I instancji, których przeprowadzeniu oskarżyciel posiłkowy się nie sprzeciwił, i które zostały podniesione jako zarzuty apelacyjne, a w konsekwencji nieuzasadnione

ograniczenie materiału dowodowego wynikające z rozpoznania środka odwoławczego tylko w odniesieniu do pierwszego z podniesionych w apelacji uchybień, tj. zarzutu dotyczącego naruszenia przepisu art. 7 k.p.k., i błędne uznanie, że rozpoznanie sprawy jedynie w oparciu o ten zarzut jest wystarczające do wydania orzeczenia, a rozpoznanie pozostałych uchybień i uzupełnienie materiału dowodowego jest bezprzedmiotowe dla dalszego toku postępowania, a także poprzez dokonanie niektórych istotnych ustaleń w oparciu o dowody o charakterze pochodnym (pośrednim), w sytuacji kiedy możliwym było ich dokonanie z uwzględnieniem dowodów pierwotnych (bezpośrednich) - skutkiem czego doszło do zmiany orzeczenia Sądu pierwszej instancji, mimo podstaw do oddalenia apelacji, ewentualnie uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego jej rozpoznania.

2. art. 437 § 2 k.p.k. przez zmianę wyroku w sytuacji, gdy zebrane dowody nie pozwalały na odmienne orzeczenie co do istoty sprawy, a także poprzez dokonanie niewłaściwej oceny materiału dowodowego, będącej skutkiem niezastosowania zasady bezpośredniości w kontakcie sądu z dowodami, i w konsekwencji błędne zastosowanie przepisu art. 437 § 2 k.p.k. polegające na zmianie wyroku Sądu I instancji na podstawie odmiennej od Sądu I instancji oceny dowodów, z którymi sąd odwoławczy nie miał bezpośredniej styczności.

3. art. 424 § 1 w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. poprzez niezastosowanie się przez Sąd Apelacyjny do ogólnych zasad uzasadniania wyroków wiążących go w razie zmiany orzeczenia, jak to miało miejsce w niniejszej sprawie i nienależyte uzasadnienie swego stanowiska w kwestii dokonanych zmian w ustaleniach faktycznych, a nadto poprzez art. 118 § 1 k.p.k. także, wiążące się z wymogami art. 424 k.p.k., naruszenia w sferze ocen dowodów i nieuwzględniania całokształtu materiału dowodowego przy odmiennym rozstrzygnięciu w przedmiocie procesu, a poprzez brak podania w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku powodów takiej odmiennej oceny w odniesieniu do całokształtu materiału dowodowego także naruszenie art. 458 w zw. z art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k.

B. Przepisów prawa materialnego:

1. art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 294 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k., poprzez błędną wykładnię znamion przestępstwa będącego przedmiotem rozważań w

sprawie, i w konsekwencji na skutek błędnej interpretacji znamion występków określonego w art. 284 § 1 k.p.k. uznanie, że świadome, bezprawne postępowanie z rzeczami jak właściciel, przejawiające się w szczególności poprzez takie działania lub zaniechania oskarżonego jak:

- uniemożliwienie wykonywania prawa własności (przez które rozumie się uprawnienie właściciela do posiadania, korzystania oraz rozporządzania rzeczami w granicach ustanowionych przepisami prawa i zasadami współżycia społecznego), będące skutkiem bezprawnego rozporządzenia rzeczą jak właściciel i to w okresie, kiedy istniał już obowiązek zwrotu rzeczy właścicielowi i obowiązek ten był oskarżonemu znany,

- brak podjęcia rzeczywistych działań mających na celu umożliwienie wykonania obowiązku zwrotu rzeczy właścicielowi, a jedynie manifestowanie rzekomej woli porozumienia się z właścicielem,

- oddanie rzeczy osobie trzeciej do swobodnego z niej korzystania wbrew wiedzy i woli jej właściciela, mając przy tym świadomość bezpodstawności i bezprawności takiego zachowania,

- zatrzymanie dla siebie korzyści uzyskanych z bezprawnego użytkowania rzeczy lub bezprawnego rozporządzenia rzeczą,

nie stanowią wystarczającej manifestacji zamiaru przywłaszczenia rzeczy, nie wskazują na działanie animus rem sibi habendi, a tym samym dopuszczenie do akceptacji rażącego naruszenia prawa materialnego nie tylko - jak twierdzi Sąd Apelacyjny, w sferze prawa cywilnego, ale także w sferze prawa karnego, i w konsekwencji oparcie zaskarżonego wyroku o przesłanki, które do tego rodzaju rozstrzygnięcia - przy prawidłowo dokonanych ustaleniach faktycznych i ich rzetelnej ocenie, nie powinny doprowadzić, a tym samym sprzeciwiają się uznaniu, że zachowanie oskarżonego nie wyczerpuje przesłanek przestępstwa, wskazanego w treści aktu oskarżenia i wyroku Sądu Okręgowego, jaki został w niniejszej sprawie wydany, a następnie zmieniony zaskarżonym wyrokiem Sądu Apelacyjnego”.

W konkluzji autor skargi kasacyjnej wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego [...] II Wydział Karny z dnia 14 lipca 2016 r. (sygn. akt: II AKa ... /16) w całości i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest bezzasadna w stopniu oczywistym, co skutkowało jej oddaleniem w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Zgodnie z treścią art. 523 k.p.k. kasacja może być wniesiona tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Unormowanie powyższe wyklucza zatem możliwość formułowania w kasacji zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych i to zarówno, gdy jest on podniesiony wprost, jak i wówczas, kiedy – zmierzając do nieuprawnionego ominięcia ustawowego ograniczenia – przyjmuje postać zarzutu rażącej obrazy prawa.

Analiza podniesionych zarzutów kasacyjnych (dotyczących zarówno obrazy prawa procesowego, jak i materialnego) pozwala na stwierdzenie, że głównym ich celem jest podważenie odmiennych ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd Apelacyjny - w wyniku dowolnej oceny zebranych w sprawie dowodów - w stosunku do ustaleń dokonanych przez Sąd I instancji. Tymczasem dyspozycja art. 523 § 1 k.p.k. wyklucza błąd w ustaleniach faktycznych jako podstawę kasacji.

W przedmiotowej skardze kasacyjnej skarżący stawia zarzut obrazy prawa materialnego przy jednoczesnym zarzucie obrazy przepisów postępowania. Tak sformułowane zarzuty obarczone są wewnętrzną sprzecznością, wynikającą z faktu, iż dotyczą one tego samego zakresu, czyli uniewinnienia M.S.. W orzecznictwie Sądu Najwyższego i piśmiennictwie, konsekwentnie podkreśla się, iż obraza prawa materialnego polega na jego wadliwym zastosowaniu w orzeczeniu, które oparte jest na trafnych i niekwestionowanych ustaleniach faktycznych. Nie można więc mówić o obrazie prawa materialnego w sytuacji, gdy wadliwość orzeczenia w tym zakresie jest wynikiem błędnych ustaleń faktycznych, przyjętych za jego podstawę lub naruszenia przepisów procesowych (por. S. Zabłocki (w:) J. Bratoszewski, L. Gardocki, Z. Gostyński, S. Przyjemski, R.A. Stefański, S. Zabłocki - Kodeks postępowania karnego. Komentarz., Warszawa 2004, t. III, s. 111). Nie można zatem skutecznie postawić tego zarzutu – jak to czyni skarżący – z jednoczesnym kwestionowaniem przepisów postępowania w tym samym zakresie. Przedmiotem postępowania kasacyjnego nie może być też zasadność oceny dowodów i trafność wniosków wyprowadzonych na tej podstawie.

W tym miejscu należy stwierdzić, iż stawiany przez skarżącego zarzut obrazy prawa materialnego ma na celu niedopuszczalną na tym etapie modyfikację ustaleń faktycznych, powodującą uzyskanie zamierzonego interesu procesowego.

Również zarzut obrazy art. 437 § 2 k.p.k. formułowany przez autora kasacji, poprzez między innymi dokonanie niewłaściwej oceny materiału dowodowego, będącej skutkiem niezastosowania zasady bezpośredniości (obowiązującej w postępowaniu pierwszoinstancyjnym), jest chybiony w stopniu oczywistym. Z literalnej treści wskazanego przepisu wynika wprost uprawnienie Sądu odwoławczego do orzeczenia odmiennego co do istoty. W wyroku z dnia 19 marca 2014 r., sygn. akt III KK 408/13, Sąd Najwyższy stwierdził, iż : „, z brzmienia art. 437 § 2 k.p.k. wynika jednoznacznie, że Sąd odwoławczy, jeśli pozwalają na to zebrane dowody, może orzec odmiennie co do istoty sprawy, w tym władny jest dokonać własnych ustaleń faktycznych, odmiennych niż poczynione przez Sąd I instancji”. Sytuacja procesowa, o której mowa powyżej, znajduje pełne odzwierciedlenie na gruncie przedmiotowej sprawy. Należy przy tym stwierdzić, że Sąd Apelacyjny [...] orzekając odmiennie co do istoty, zaskarżone rozstrzygnięcie wydał przy pełnym respektowaniu dyspozycji zawartych w art. 424 k.p.k., jak również przy pełnym poszanowaniu dla zasad określonych w przepisach art. 4 i 7 k.p.k.

W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Apelacyjny poddał wnikliwej analizie wyjaśnienia oskarżonego, jak i zeznania świadków, rzeczowo wskazując, które z nich uznał za wiarygodne, a którym odmówił waloru wiarygodności (k- 5 - 9 uzasadnienia zaskarżonego wyroku). Szczegółowa analiza materiału dowodowego w sprawie, w oparciu o zasadę swobodnej oceny dowodów z art. 7 k.p.k. , doprowadziła Sąd II instancji do odmiennych ustaleń w zakresie zamiaru M.S., co do zatrzymania leasingowanej przez jego spółkę koparki CAT M318C. Sąd odwoławczy dał wiarę wyjaśnieniom oskarżonego, iż ten koparkę podnajął R. S., który jej nie zwrócił i nie wskazał miejsca jej przechowywania. Wyjaśnienia oskarżonego w tym zakresie potwierdził sam R.S.. Zamiar zwrotu koparki przez oskarżonego potwierdził również świadek W. H., który otrzymał polecenie odebrania koparki i przewiezienie jej do R., to jest miejsca wskazanego przez podmiot finansujący. Sąd wskazał też na inne dowody - zarówno z zeznań świadków, jak i dokumenty - potwierdzające fakt, iż koparka była we władaniu R. S.

(k- 6 - 7 uzasadnienia). Sąd odwoławczy w uzasadnieniu wykazał jednoznacznie, iż oskarżonemu (który niewątpliwie nie wywiązał się z zawartej umowy leasingu) nie towarzyszył zamiar *animus rem sibi habendi*, charakterystyczny do przestępstwa przywłaszczenia, co musiało skutkować uniewinnieniem M.S. od popełnienia czynu określonego w art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w z. z art. 12 k.k.

Z tych względów kasację pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego należało oddalić, jako oczywiście bezzasadną, a kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciążyć oskarżyciela posiłkowego.

kc